

Rozwijanie umiejętności komunikacyjnych u dziecka z autyzmem

PRZYKŁADY

Opowiadania z powtarzającymi się frazami

Dziecko z autyzmem lubi przewidywalność. Wiersze, opowiadania, w których powtarzają się określone sformułowania, mogą dawać poczucie, że umiemy czytać, choć tylko recytujemy znaną frazę z pamięci.

Przykład – wiersz Jana Brzechwy „Katar” (fragment):

Spotkał katar Katarzynę -

A - psik!

Katarzyna pod pierzynę -

A - psik!

Sprowadzono wnet doktora -

A - psik!

„Pani jest na katar chora”. -

A - psik!

Powtarzającą się frazą jest w tym przypadku A-psik!

Pomysł na wykorzystanie opowiadań i wierszy z powtarzającymi się frazami

---

Po kilkakrotnym przeczytaniu tekstu, możemy zacząć czytać na zmianę. Kiedy dojdziemy do powtarzającego się fragmentu możemy się zatrzymać i zasygnalizować dziecku (w razie potrzeby użyć sygnału graficznego lub dotykowego), że nadeszła jego kolej na dokończenie opowieści.

Zabawa z krzyżówkami

Możemy stworzyć krzyżówkę (np. korzystając z jakiegoś dostępnego w necie generatora krzyżówek). Niech będzie ona dostosowana do możliwości dziecka. W tym celu sami wymyślamy hasła i podpowiedzi.

Najlepsze efekty uzyskamy, jeśli krzyżówka będzie wiązała się tematycznie z zainteresowaniami dziecka, jego doświadczeniami czy członkami rodziny.

Możemy też stworzyć dla dziecka książeczkę z krzyżówkami.

Pałeczka czy mikrofon mówcy

Czasem dzieci z autyzmem bądź z zespołem Aspergera odczuwają lęk przed przemawianiem do grupy. Mówienie w odpowiednim momencie, we właściwy sposób wymaga myślenia społecznego.

Możemy zmniejszyć lęk, używając kolorowej pałeczki lub mikrofonu bądź też innego przedmiotu, który dzieci będą sobie kolejno przekazywać. Dzieci przekazując przedmiot będą w ten sposób wskazywać kolejną osobę mówiącą.

Gra w obserwatora

Pierwszy gracz mówi: „*Widzę coś, co zaczyna się na s*”.

Pozostałe dzieci po kolei próbują zgadnąć, co to może być i w tym celu zadają pytania, na które można odpowiedzieć „*tak*” lub „*nie*”.

Gdy każde z dzieci zada jedno pytanie, a nie uda się odgadnąć o jaki przedmiot chodzi, wówczas pierwszy gracz dodaje podpowiedź: „*Widzę coś, co zaczyna się na s i jest brązowe*” (odpowiedź – krzesło).

Ważne umiejętności do ćwiczenia

umiejętność prowadzenia rozmowy
– unikanie monologów, wybór neutralnych tematów rozmów, rozpoczynanie i kończenie rozmów, rozpoznawanie, kiedy rozmówca chce zakończyć wymianę zdań, itp..

rozumienie tego, jakiego tonu głosu i sposobu mówienia należy używać w kontakcie z konkretną osobą.
Przykładowo rozmowa z przyjaciółmi różni się od rozmowy z wychowawcą.

uświadomienie, które wypowiedzi są uprzejme, a które nie

rozpoznawania mimiki, gestów i mowy ciała

przestrzeganie granic przestrzeni osobistej innych osób

Claire Bullock (2018). *100 pomysłów dla nauczycieli szkół podstawowych i ponad podstawowych. Wspomaganie uczniów z autyzmem*. Gdańsk. Grupa Wydawnicza Harmonia

Prowadzenie rozmów

Odgrywanie ról- przydatne filmowanie czynności i odtwarzanie oraz omawianie nagrań

Zastosowanie kart związanych z konwersacją i mimiką

Zastosowanie kart ze scenariuszami rozmowy, obrazkami oraz dymkami – co postać na obrazku próbuje zrobić czy powiedzieć i skąd o tym wiemy?

Uczenie prowadzenia rozmów

Omówienie sposobów witania się i żegnania z ludźmi

Odgrywanie scenek, oglądanie filmów lub programów telewizyjnych. Rozmowa na temat zaobserwowanego dialogu, co było, a co nie było skuteczne.

Podczas oglądania nagrań zwracanie uwagi na gesty i mimikę osób prowadzących rozmowę.

Uczenie, co robić jeśli dziecko nie zrozumiało bądź nie usłyszało, co zostało powiedziane. Na przykład: *Przepraszam nie usłyszałem tego, co powiedziałaś lub Czy mógłbyś powtórzyć? Rozkojarzyłem się.*

Omówienie i przećwiczenie scenariuszy kończenia rozmów.

Ćwiczenie umiejętności prowadzenia rozmów

---

w sklepach

---

w bibliotekach

---

w kawiarniach, muzeach

---

podczas kupowania biletów komunikacji publicznej

---

podczas wycieczek

---

podczas wizyt przyjaciół w domu

---

podczas zabaw na podwórku

Sposób na ograniczenie ciągłego powracania do ulubionego tematu

---

Nauka mówienia o czymś innym niż tylko o własnych zainteresowaniach.

Przykład: dziecko otrzymuje początkowo ok. 20 „biletów konwersacyjnych”, które może komuś rozdać, kiedy chce rozmawiać o swoich zainteresowaniach (np. o dinozaurach). Stopniowo zmniejsza się ilość biletów i można odawać bilety dotyczące innych, interesujących dla dziecka tematów. W końcu możemy dojść do tego, że dziecko dysponuje tylko jednym biletem dotyczącym np.. dinozaurów.

Pomysł zaczerpnięty z książki: Alyson Beytien (2018). *Autyzm na co dzień. Ponad 150 sprawdzonych sposobów postępowania z dzieckiem ze spektrum autyzmu*. Kraków. Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego

Literatura

Alyson Beytien (2018). *Autyzm na co dzień. Ponad 150 sprawdzonych sposobów postępowania z dzieckiem ze spektrum autyzmu*. Kraków. Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego

Claire Bullock (2018). *100 pomysłów dla nauczycieli szkół podstawowych i ponad podstawowych. Wspomaganie uczniów z autyzmem*. Gdańsk. Grupa Wydawnicza Harmonia.

Ellen Notbohm, Veronica Zysk (2016). *1001 porad dla rodziców i terapeutów dzieci z autyzmem i zespołem Aspergera*. Kraków. Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.